

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopalvelu

Diaarinumero VN/20373/2025

Lääkäriliiton lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain kumoamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lääkäriliitto vastustaa esitettyä sääntelyä ja yhtyy Suomen palkansaajakeskusjärjestöjen eriävään mielipiteeseen lausuen lisäksi seuraavaa:

1. Aluksi

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työneuvoston lakkauttamiseen liittyviä lainsäädäntömuutoksia. Työneuvosto on työ- ja elinkeinoministeriön alainen toiminnassaan riippumaton erityisviranomainen. Työneuvoston tehtävänä on antaa lausuntoja työlainsäädännön soveltamisesta ja tulkinnasta sekä toimia oikaisuvaatimusviranomaisena eräissä aluehallintoviraston työlainsäädäntöä koskevissa poikkeuslupapäätöksissä. Neuvoston lakkauttamista perustellaan valtionhallinnon säästötarpeilla.

Hallituksen esityksen kohdassa 4.2.1 taloudellisten vaikutusten osalta todetaan, että työneuvoston lakkauttaminen aiheuttaisi noin 200 000 euron vuosittaisiin säästöihin. Arvioitu säästö on täysin marginaalinen valtiontalouden mittakavassa, ja neuvoston lakkauttamisen aiheuttamat, taloustieteen diskurssissa toki vaikeasti mitattavat, haitat ylittävät saatavan säästön moninkertaisesti.

2. Työneuvosto lausuntojen antajana

Työneuvosto on instituutio, joka tukee osaltaan kolmikantaisen työmarkkinajärjestelmän toimintaa. Työneuvostossa on sivutoiminen puheenjohtaja ja vähintään kahdeksan sivutoimista jäsentä. Puheenjohtajan, yhden jäsenen ja tämän varajäsenen on oltava tuomarin virkaan vaadittavan tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka eivät edusta työnantaja- eikä työntekijäpuolta. Yhden riippumattomista jäsenistä on oltava työsuojelukysymyksiin perehtynyt henkilö. Muut jäsenet edus-

tavat työnantajia ja työntekijöitä ja heidät nimitetään työmarkkinakeskusjärjestöjen esityksestä. Työneuvoston jäsenillä on siten erityistä työoikeudellisesta asiantuntemusta ja edellytyksiä ratkoa myös uusia muuttuvan työelämän kysymyksiä.

Työneuvosto toteuttaa edelleen alkuperäistä tarkoitustaan ja on tuomioistuinprosessia nopeampi ja kevyempi menettely työlainsäädännön tulkintaa ja työntekijän suojelua koskevien asioiden ratkaisuun valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla. Työneuvoston lausunnot ovat yhdenmukaistaneet työlainsäädännön tulkintaa ja niitä on otettu huomioon myös yleisissä alioikeuksissa, työtuomioistuimissa ja jopa korkeimmassa oikeudessa. Työsuojeluviranomaiset ovat ottaneet huomioon työneuvoston lausuntokäytäntöä omassa päätöksenteossaan. Työneuvosto on antanut lausuntoja nopeasti, kustannustehokkaasti ja yhtenäisesti edustaen alan asiantuntemusta.

Lääkäriliitto katsoo, että lakkauttamisen sijaan työneuvoston tehtäviä voisi arvioida uudelleen ja osin laajentaa. Työneuvostossa asian voi tällä hetkellä laittaa vireille tiettyjen viranomaisten lisäksi työnantajien tai työntekijöiden keskusjärjestöt. Juristiliitto katsoo, että olisi tarkoituksenmukaista muuttaa lakia siten, että asian voisi saattaa työneuvoston käsittelyyn ainakin työntekijä- ja työnantajajärjestö ilman, että asia kiertää keskusjärjestön kautta. Näin vireille panijoita olisivat ne tahot, jotka todellisuudessa hoitavat työsuhde- ja virkasuhdeneuvontaa ja käsittelevät tulkintaerimielisyyksiä. Vireille panijoiden laajentaminen myös omalta osaltaan nopeuttaisi prosessia.

3. Työneuvosto oikaisuvaatimusviranomaisena

Luonnoksessa ei ole arvioitu riittävästi työneuvoston mahdollisen lakkauttamisen vaikutuksia oikeusturvan saatavuuteen. Esimerkiksi oikaisuvaatimusasioiden käsittely alkuperäisen päätöksen tehneessä viranomaisessa heikentää hakijan oikeusturvaa, koska oikaisuvaatimusasioiden oikeudellinen arviointi viranomaisessa on lähtökohtaisesti suppeampaa. Asia todetaan hallituksen esityksessä seuraavasti:

"Poikkeuslupa-asioiden oikaisuvaatimusten työneuvostokäsittelyn etuna on ollut kolmikantaisen kokoonpanon laaja työoikeudellinen osaaminen. Jos oikaisumenettelystä vastaisi jatkossa muu viranomainen, asiaan liittyvä oikeudellinen harkinta saattaa olla jossain määrin suppeampaa eikä kaikkia mahdollisia asiaan vaikuttavia näkökulmia voida välttämättä arvioida yhtä moni-puolisesti kuin työneuvostossa."

Esimerkiksi työaikalain 39 §:n ja nuoria työntekijöitä koskevan lain 15 §:n soveltamiseen voi liittyä tulkinnanvaraisia tilanteita. Työneuvostossa oikaisuvaatimukset on käsitelty kolmikantaisessa kokoonpanossa, joka on taannut laajan työoikeudellisen asiantuntemuksen. Oikaisuvaatimusmenettelyn säilyttämistä työneuvostossa puoltaisivat myös käsittelyn nopeus, tuomioistuinten kuormittamisen välttäminen ja prosessin vähäiset kustannukset.

Esitysluonnoksessa kuvataan kaksi vaihtoehtoista tuomioistuinprosessia muutoksenhaun järjestämiseksi poikkeuslupapäätöksistä. Ensisijaiseksi valitustieksi esitetään työtuomioistuinta. Lisäksi esitysluonnoksessa kuvataan toinen malli, jossa muutosta aluehallintoviraston päätökseen haettaisiin valittamalla hallinto-oikeuteen.

Hallintoprosessiin liittyy erityisiä ongelmakohtia sekä käsittelyaikojen että sisällöllisten kysymysten osalta. Oikaisuasiat on käsiteltävä niiden luonteen vuoksi kiireellisenä. Sillä, että laissa säädettäisiin kiireellisyysvaatimuksesta hallinto-oikeudessa, ei olisi käytännössä merkitystä koska kiireelliseksi säädettyjen asioiden osuus eri hallinto-oikeuksien asioista on jo nyt lähes puolet. Jos oikaisuvaatimusasiat osoitetaan hallinto-oikeuksille, jo valmiiksi ruuhkautuneen instanssin kuorma kasvaa ja on todennäköistä, että aiemmin työneuvoston käsittelemiä asioita ei pystytä ratkaisemaan riittävän joutuisasti.

Lääkäriliitto kannattaa nykyisen muutoksenhakujärjestelmän säilyttämistä.

4. Lopuksi

Lääkäriliitto ei pidä esitystä työneuvoston lakkauttamisesta perusteltuna. Lääkäriliitto kehottaa harkitsemaan työneuvoston toiminnan kehittämistä.

Allekirjoitus ja päiväys

Helsingissä 25. päivänä syyskuuta 2025

Timo Kaukonen
Työmarkkinajohtaja
Suomen Lääkäriliitto ry